

ABONNEMENT
Pour un an: 2 Dolars
Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESE
"İdjtihad,, Constantinople
Téléph: St. 865
xxvème ANNÉE
1 Mai 1930

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ
No: 296

ABONEMAN:
Seneliği [24Nusha] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lı 5 Liradır

İDAREHANESİ
Cıgaloğlunda İctihad Evi
Tarihi Te'sisi:
1904 — Genève
Yirmi beşinci sene
1 Mayıs 1930

Afet Hanimin konferansı

Ankara musiki muallim mektebi yurd bilgisi muallimi Afet hanim, kadin vatandaşlarımıza, mebus intihab etmek ve mebus intihab olunmak haklari tevcih olunmak mevzu'i bahs olması üzerine, ankarada bir konferans verdi sureti tam olarak 6 nisan 1930 tarihli, *Mulliyet* gazetesinde intişar etdi. Bunu dikkatle okuduk ve uütala'amızı yazacagimizi va'd etdik: Sahifelerimizin azlığı sebebiyle mutala'amızı pek kısa yapmaya mecbur bulunmaktayız.

Afet Hanim efendi hitabesinin yarısına yakın ilk kısmını hukûmetlerin muhtelif şekillerini ta'rifet tahsis etmişdir; sonra mühtelif memleketlerde siyasi hakların, intihab etmek ve olunmak haklarının kadınlar tarafından fethetildiği tarihler tesbit edilmiştir. İngilterede 1903 de, Finlandyada 1906 da, Norvege de 1907 de, Simali Amerika ve Cekoslovak da 1920 de, Austriya ve Polonyada 1921 de, etc kadınlar siyasi haklar almışlardır. Afet hanim yalınız bu hakların verilmesinden bahs ediyor Alınmasından bahs etmiyor, halbuki muhim olan alınmaktır. Bu hurriyete acikmiş ve susamış olmayınca, bu hakkın ve hurriyyetin tadi ve kıymeti olmaz. Afet Hanim, yalınız:

« İngilterede » « Suffragett » lerin (yani intihab etmek ve olunmak hurriyyetini feth etmek için mücadelede girişmiş olan ingiliz kadınların sene-lerce teşebbus etdikleri şiddetli mücadeleler safhalarını ve bu mücadelelerin mucib olduğu hadiseleri burada teşhir edecek degilim) diyor ve mes'elenin en muhim ve can nuktasından kayarak geçiyor. Bu noktada bir garbli sa'irin şu beyti kulagımda cinliyor:

« La Liberté, sachez, hommes faits pour servir, Que pour la posséder, il faut la conquérir ».
Bunun türkcesi şudur: ey ma'ıyyet olmak için

yaratılmış adamlar! biliniz, ki hurriyete sahip olmak için onu feth etmiş olmak lazımdır.

Biz şu fikirdeyiz ki, hurriyyet sussuzluğu hurriyete takaddum etmelidir. Bızım bir şa'irimiz:

Ey hurriyyet sussuzluğu yak bir alevi et beni diyordu. Hurriyyet sussuzluğu insani yakub bir aleve tahvil edince ortalık aydınlaşmaya mecburdur; zulmet, za'ıl olunca artık zulm barınamaz olur ve hak, mukaddes güzelliği ve kuvveti ile hüküm surmeye başlar. 1898 de *Londres* da *Suffragett* lerin şu'urlu mücadelelerine şahid olmuş ve bunlardan ba'zilarile görüşmüşükdük. Uykuda olan mahlukların önlerine saçılan ni'metlerden mutene'im olan bulunmaz, Bize öyle gelirki vermeden evvel istemek mevcut olmalıdır. Bu, mes'elenin azçuk psychologiya'ı cihetidir. İctima'i noktadan mulahazamızıda arz edelim: kadının en tab'i ve en yüksek vazifesi **ana** olmak ve a'ile reisesi olmaktır. Onun bir hükûmeti vardır ki evidir, tebe'asi vardır ki a'ilesi efradidir.

Kadınlar ne cebri âlayı, ne teleskopu, ihtira'etmiş degillerdir; fakat bunların cümlesinden daha büyük, birşey ibda' ederler: Dünyada en büyük en yüksek eser, onların dizleri üzerinde vücade gelir: Afif ve faziletli bir kadın, afif ve faziletli bir erkek. Eğer genç kız iyi yetiştirilmiş ise kendisine benzecek evlâdlar yetiştirir; bu eser ise cihanın en büyük şah eseri olur.

Kadınlar siyasi hukuka mâlik olmasını intihab edemesin ve olunmasın demiyorum; fakat bu haklarının ve vazifelerinin çok fevkinda vazifeleri olduğunu bilsinler. Önüne geçilemeyen bazı sebeblerle bir **ana** bir **zeyce** bir **aile re'isesi** olmak saadetine nail olamamış kadınlar; cinslerine verilen bu hakkı isti'mal etsinler; fakat böyle bir hakkın kadınlarımıza verilmiş bulunması, kendilerini analığı, zevceliği aile melikeliğini ve melekliğine ihmal etdire-

YARATMALI!

[Cr  r]

Yazın : Fransanın sabık Başvekili
Edouard Herriot

— 8 —

M. Leon Jouhaut , *Conf  d  ration g  n  rale du Travail*, yani   ş umum   birliği namına s  ylerken, tabi'i servetlerin

cek ise, O zaman, ka  k   bu hak verilmemi   ol-
saydı, demek caiz olur.

Son g  nlerde *Fascisme an VII* ismile ve
Maurice Bedel tarafından yazılmı   k    k ve
  z   bir kitap   ıkd   bunu okumalı, bunu m  m-
kin mertebe tahlil etmek niyetindeyiz. *Hegel*
«non e uomo chi non e padre» derdi,
«N'est pas femme celle qui n'est pas
mère» diyenlerde haklı olur.

Biz ibaredeki « l'Italie » kelimesinin ye-
rine la Turquie kelimesini ikame ederek :
Les palais de la Turquie future seront peuplés
de familles nombreuses avec des enfants aux faces
bronzées comme des Africains, tandis que leur
m  res auront jusqu'   l' âge avancé, des yeux
aux pupilles d'acier exprimant une volonté in-
domptable d'amour et de création » .

Bu muhakkakdır ki milletlerin merkezi sık-
letleri ailelerdedir ve ailenin ukde'i hayatı ka-
d  n, ana kadın, zevce kadındır, meb'us hanım
muntahib hanım, naz  r veya vekil hanım asla
değil! Evet bugün Danimarka devletinin maa-
rif naz  r   M me Dang isminde bir hanımdır ve
makamı , bizce, faziletk  r dört beş aslan gibi
kız ve erkek, münevver ve haluk evl  d yetiş-
dirmi   bir ananın makamından hiç de yüksek
değildir.

Bizim bu husustaki kanaatimiz haylı eski-
dir; 28 numrulu ve 1 ağustos 1927 tarihli
  ctihat ın kadınlarda gayei hayat ve 184
numrulu ve 15 t  mmuz 1925 tarihli *  ctihat ın*
Ameli ve fikri hayatda yarının Türk
kadını adlı makalelerde yazılıdır.

Kadını, aileden, ev han  ml  ğından, anal  ktan
uzaklaştırabilecek her hak Türk kadınını l  -
kay  d bırakacak onlar haklarını ve vazifele-
rini büyük fazilet ve fera  atle isti'mal ve ifa
edecek evl  dların anaları olmayı en yüksek
cem  l ve kem  l bileceklerdir.

Dr. AB. DJ.

umum mali, müşterek mal k  l  nma  n  ,
milletce yapılan ham mahsul [Produits
bruts] lerin beynelmilel tevzi'ini talep
ediyor. Bu onun tevzi' nazariyyesidir.
Fakat, vazih olarak ortaya   kar  yor ki
yarın umum   piyasa,   ehdlere faik taleb-
ler kar  sında bulunacak ve bu keyfiyyet
bütün yeni iktisada veche vermelidir,
bütün yeni iktisad   idare etmelidir. Bu
zat yazıyor:

« Harp l  z  mundan fazla isbat etdi
ki politika, her gün daha ziyade, ikti-
sad   hayat ile ihtilat etmeye doğru
g  tmekde dir. Hatta, her tarfd   iktisad  
hayat politakaya aşağı yukari hakim
olmaktadı  r .

Biz Fransada 1871 den 1914 de
kadar siyasi « d  mocratie » devrinde
bulunduk .şimdi iktisad   « d  mocrati »
devri a  ililiyor . *Rakamin   nunde söz*
siliyiyor, politika sistemleri   ib  hi   -
niyyet   n  nda siliniyor. [*]»

Mustahsillerin fazla yorulmalar  n  
takbih ediyorsa da , istahsalin her tak-
yidini de men'etmek istiyor . [1]

Daha şimdiden , sa'ylerinin bütün
k  r  n   kendilerine al   koymak isteyen
i    ler 1867 ve 12 kan  ni evel 1915
kanunlarının himayesi altında istihsal
« Coop  ratif »   irketleri teşkil ede biliyorlar.
Bu   irketler tamamen fransadan çıkma-
dırlar. 1848 inkilabi bu şirketleri te  ci'
etmişdir .   mpratorluk irtica'ının kurbanı
olarak bunlar Devletin ancak pek basit
te  vikleine mazher iselerde , tecrübenin
bize isbat etmiş olduğu vech ile bu
teşviklerin artması te'min oluna bilir .
Daha eyisini yapmalıyız , daha eyi bir
tevzi' [R  partition] ic  n , birleşmiş olan
i    lerin teklif etdikleri sur  ti halleri ,
bu formuller istihsali artıracaksa , esas

[*] *Le verbe s'efface devant le chiffre.*

les syst  mes politique devant la concr  te r  alt  .

[1] jonhau, Les travailleurs devant la paix, Edition de
La Bataille 67 quai de Volney, paris.